Samling Norsk elghund svart, Dombås 13.06.15

Frank Christiansen

Den sorte Dyrehund

Har eksistert i landet siden eldgammel tid.

Norsk elghund sort? = svart!

Ordet sort ble tidligere benyttet i vårt ordforråd, men i dag er det ingen norske dialekter som benytter ordet lengre.

Jeg foreslår derfor å endre navnet på vår norske rase til:
Norsk elghund svart.

Spisshundenes avstamning

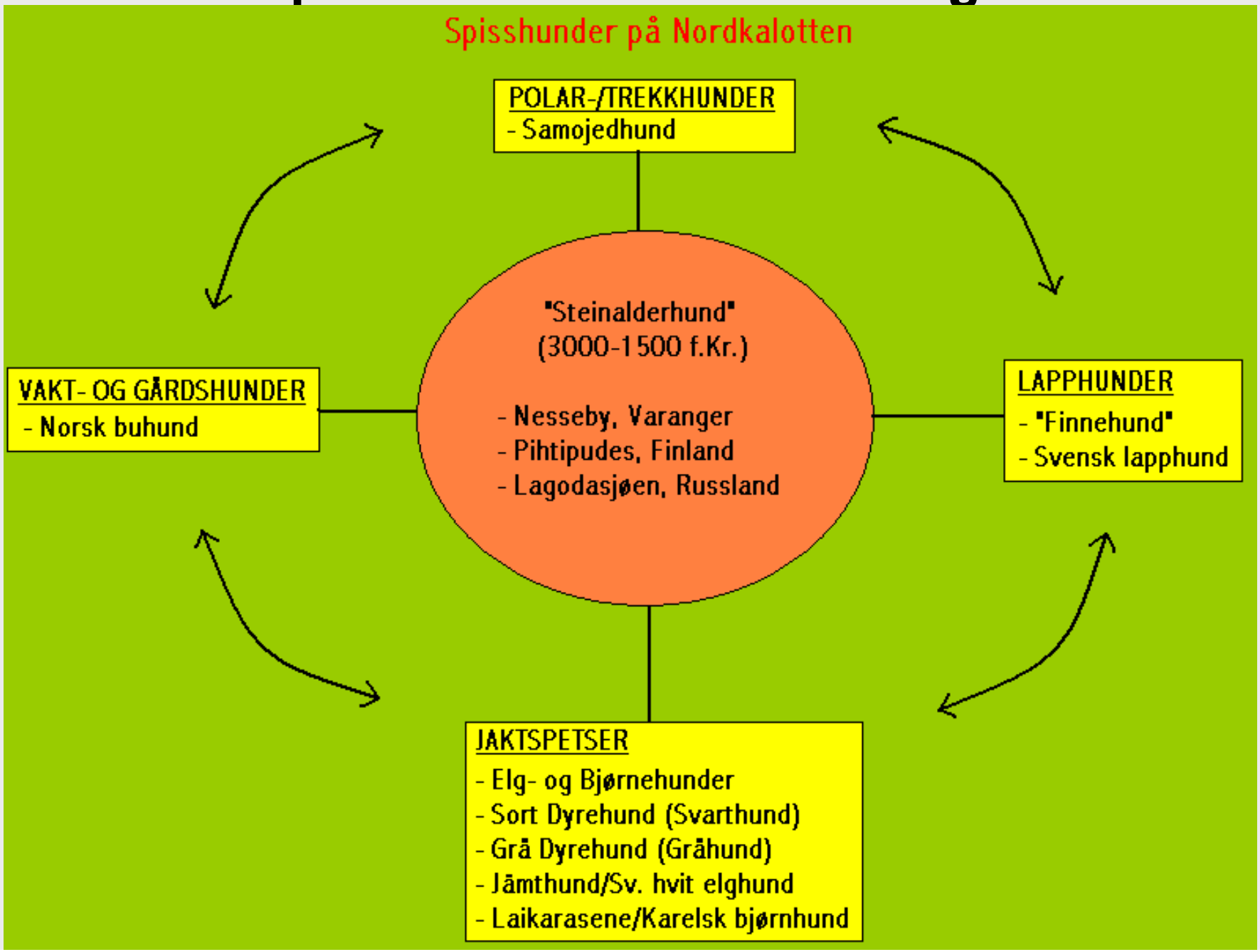

Svarthund som bjørnhund

Elg- og Bjørnehunde

Svarthunden ble benyttet til bjørnejakt ”da den sorte er mye striere og skarpere enn den grå”.

Den sorte Dyrehund

NORSK ELGHUND, SVART

er først og fremst

•Elghund (bandhund)

•Norsk rase

Historisk mest utbredt i Trøndelag.

I dag: Flest på (Sør)Vestlandet (hjortejakt)

Svarthundhistorikk

Rasens opprinnelse er usikker:
***Teori*: Krysning mellom grå dyrehund og finnehund (lapphund).**
***Påstand*: Ikke riktig pga. at begge disse rasene har både lengre pels og tyngre kropper!**
Ulike navn:

- **Elg- og Bjørnehunde**
- **Svart norrländsk spets**
- **Kalixhund**
- **Ankerhunden (P.M. Anker)**
- **Den sorte Dyrehund**
- **Sort Dyrehund**
- **<u>Norsk elghund, sort</u>**
- **”Svarthund” (Trøndelag)**

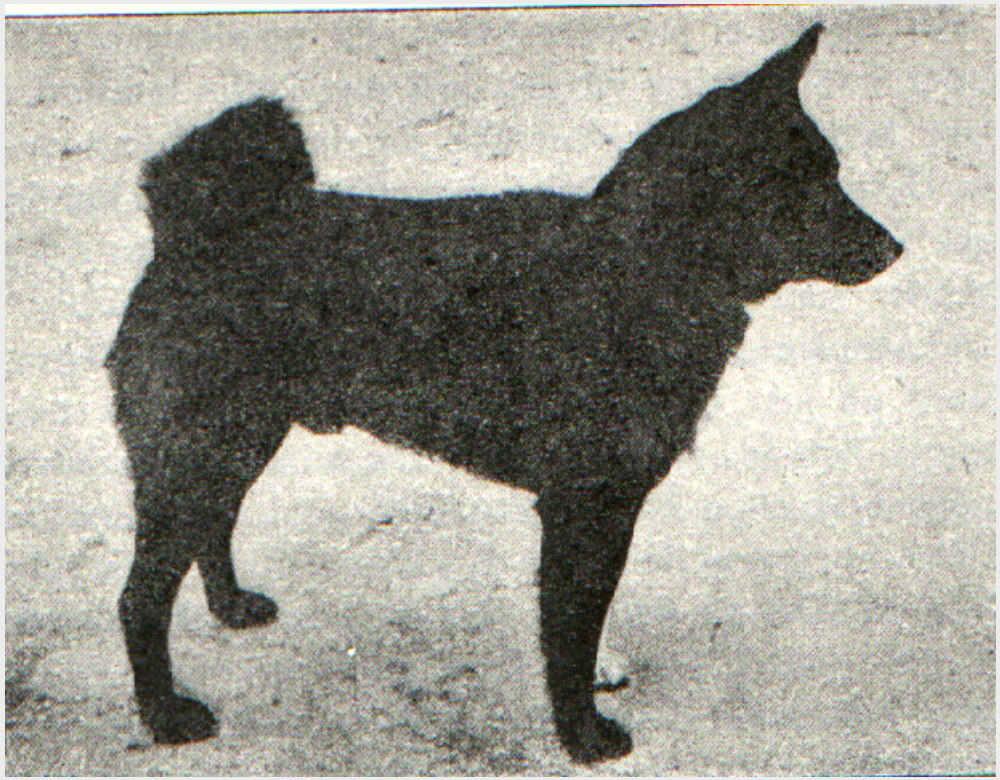

Bjørn II (P.M. Anker, Fredrikshald)

Ca. 1880

Svarthundhistorikk

Antall elghunder (av begge slag) varierte med elgstammens størrelse.

Først på 1800-tallet var det mye ulv over store deler av den skandinaviske halvøya:

”Vargen var grov til å herje, især blant elgkalver og ungdyr” **(Johannes Kjesbu, 1934: ”På jakt – skildringer fra skog og fjell i Nord-Trøndelag”).**

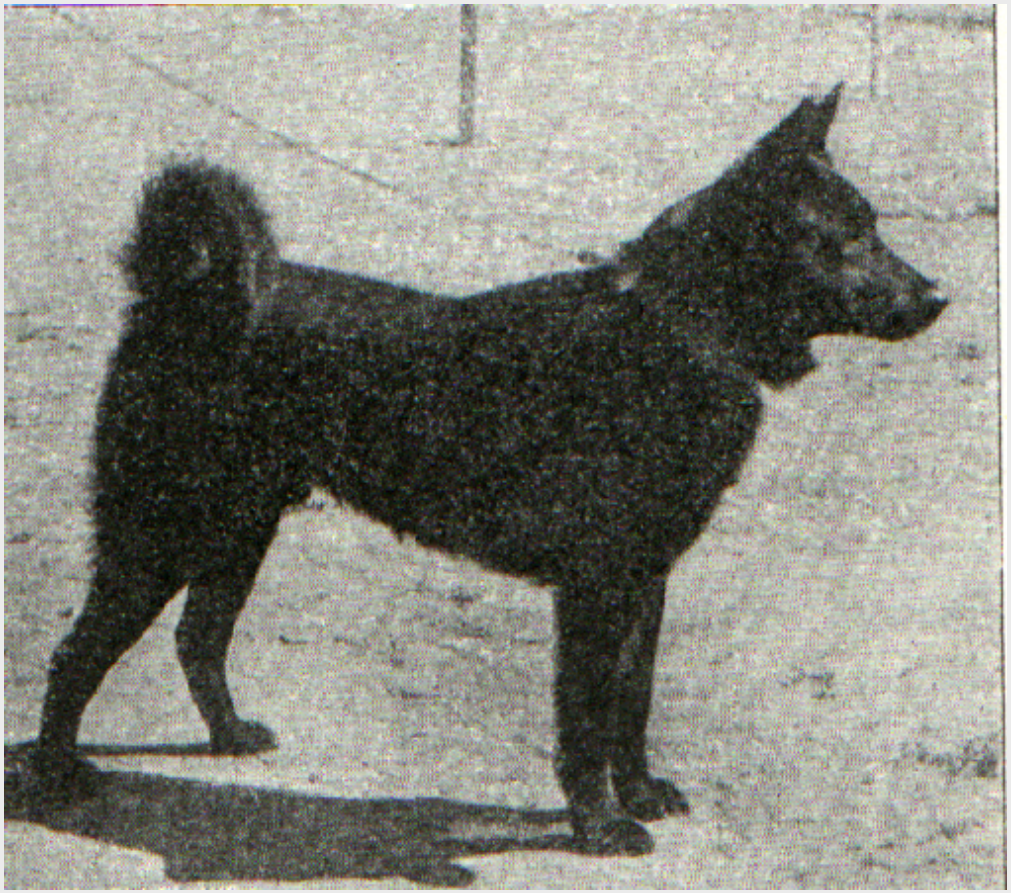

Spader Knegt (godseier F.M. Treschow, Larvik). Ca. 1880

Svarthundhistorikk

1830 – 40: Meget lite elg.
Bare Hedmark og Østerdalen hadde små stammer. Liten interesse for å holde hund.

Midten av 1800-tallet: Ulven forsvant og elgstammen begynte å vokse.

Elgjegerne kjøpte hunder hos samene - to typer:
1. Langbygget med lang, myk pels, ulike farger.
2. Lettbygget, liten, kortere, striere hårlag, helsvart.

Kjøpt hunder fra Sverige (Kalixhunder) og Karelen (uensartet; innslag av hvitt og brunt i pelsen og stubbhale).

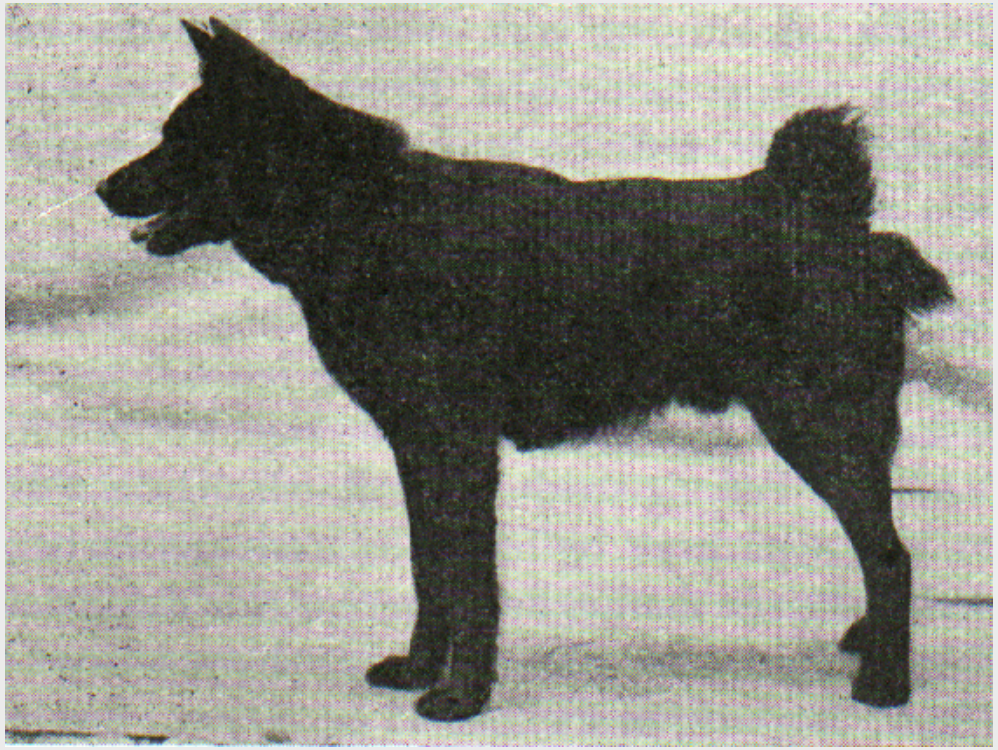

(Tilhørende P.M. Anker, Fredrikshald)

Ca. 1880

Svarthundhistorikk

<u>Svart norrländsk spets</u>

- likhetstrekk?

Norrbottenspets

Svarthundhistorikk

<u>Jegerne kjøpte også hunder fra Karelen</u>.

Disse var uensartet, og hadde innslag av hvitt og brunt i pelsen og noen hadde stubbhale.

- likhetstrekk?

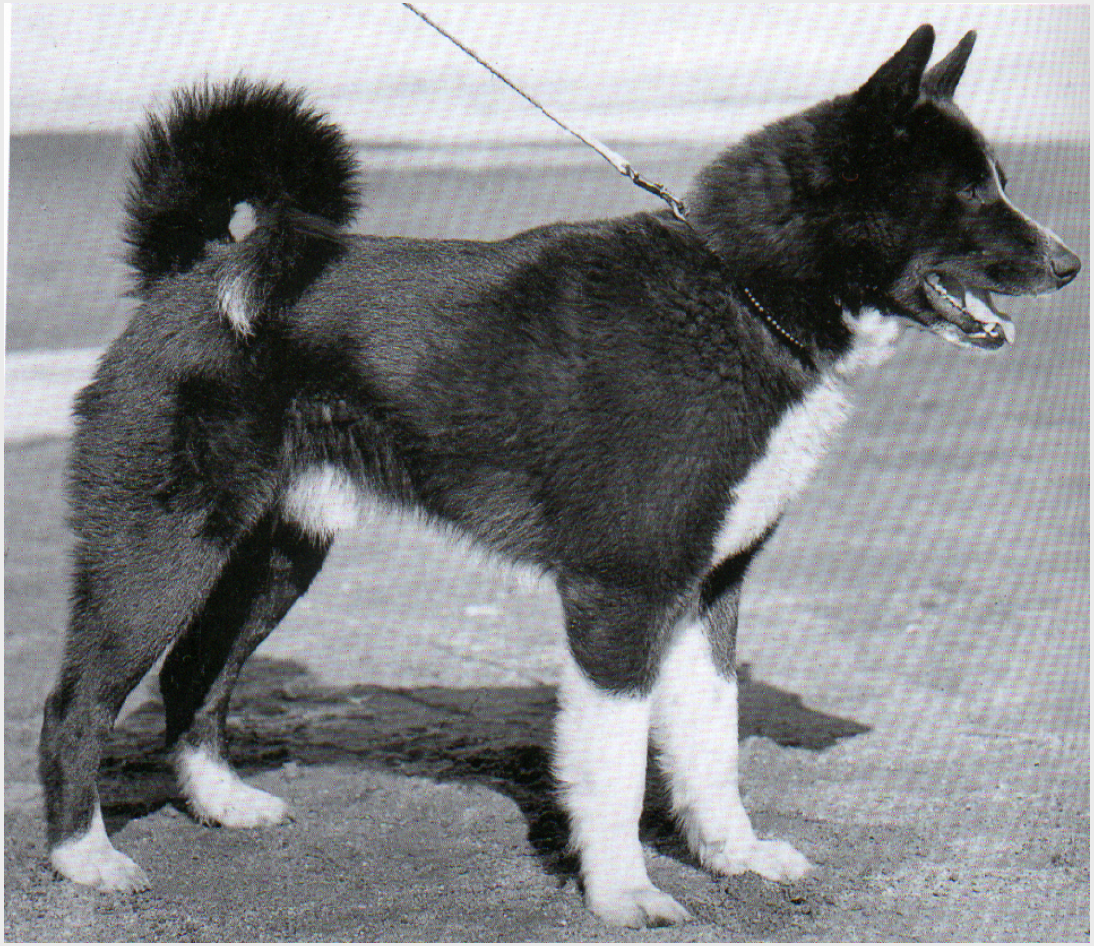

Karelsk bjørnhund

Svarthundhistorikk

<u>Elgjegerne kjøpte hunder hos samene, som hadde to typer:</u>

1. Langbygget med lang, myk pels, ulike farger.

2. Lettbygget, liten, kortere, striere hårlag, helsvart.

- likhetstrekk?

Svensk lapphund

Svarthundhistorikk

Få individer på utstillingene ved århundreskiftet.

Årsak: Få (en-to) oppdrettere på samme tid.

I Trøndelag:

Bengt Løvsjøli (Løvsjølia, Nordli).

Ingvald Granhus (Malm, Verran)

Norges Jeger- og Fiskerforenings første utstilling 1877: ”Elg- og Bjørnehunde”

Her ble svarthunden kalt <u>ledehund</u> (gråhunden: løshund).

Fin (Paulus Lunde, Larvik).

Ca. 1880

Organisering av de norske elghundrasene

Moderne raseavl falt sammen med nasjonale strømninger i Europa: Den norske bondekulturen på midten av 1800-tallet medførte at elghunden ble den norske bondens hund framfor noen.

”Tett og kompakt hund, våkent uttrykk, stramt oppstående ører gir inntrykk av aktpågivenhet, en pels med motstandskraft og et gemytt som viser stri iherdighet og uforferdethet – hunden som går løs på langt vanskeligere oppgaver enn dens format tillater - hunden som gir seg i kast med skogens konge”.

Organisering av elghundrasene

1871: Norsk Jæger- og Fiskerforening stiftet:

Utstilling av jakthunder på Kontraskjæret 28.-29 juni 1877 hvor det deltok 15 stk ”Elg- og Bjørnehunde”.

1895: ”Norsk Jagthundstambogs” første hefte utgitt:

De fem første var ”Elg- og Bjørnehunde”.

1898: Norsk Kennel Klub stiftet.

Organisering av elghundrasene

1899: NKKs jaktprøve for stående fuglehunder:

Opphav til ideen om en raseklubb ”til fremme af den norske spidshund”.

1899: Norsk Dyrehundklubb stiftet.

1905: Norsk Dyrehundklubb laget standarder for 3 raser:

- Grå dyrehunder
- Sorte dyrehunder
- Finnehunden

Organisering av elghundrasene

1916: **NDKs første jaktprøve (løshund) for dyrehunder.**

Bare én gråhund stilte, ”Finn 2083”, som ble innstilt til ærespremie.

1946: **Gråhunden splittet i to raser:**

- Grå Dyrehund
- Jämthund

Offisielle navn fram til 1949:

- Grå Dyrehund
- <u>Sort Dyrehund</u>

Organisering av elghundrasene

1949: Norsk Elghundklubb stiftet - nye rasenavn:

- Grå Elghund
- Sort Elghund

1958: NKKs nye regler for championat – 3 certifikater samt ”minst ha godkjennelse på jaktprøve”.

1968 - 1978: Splittet i to organisasjoner:

- Norsk Elghundklubb
- Norsk Elghundforbund

1978: Norske Elghundklubbers Forbund stiftet.

Antall registrert pr år

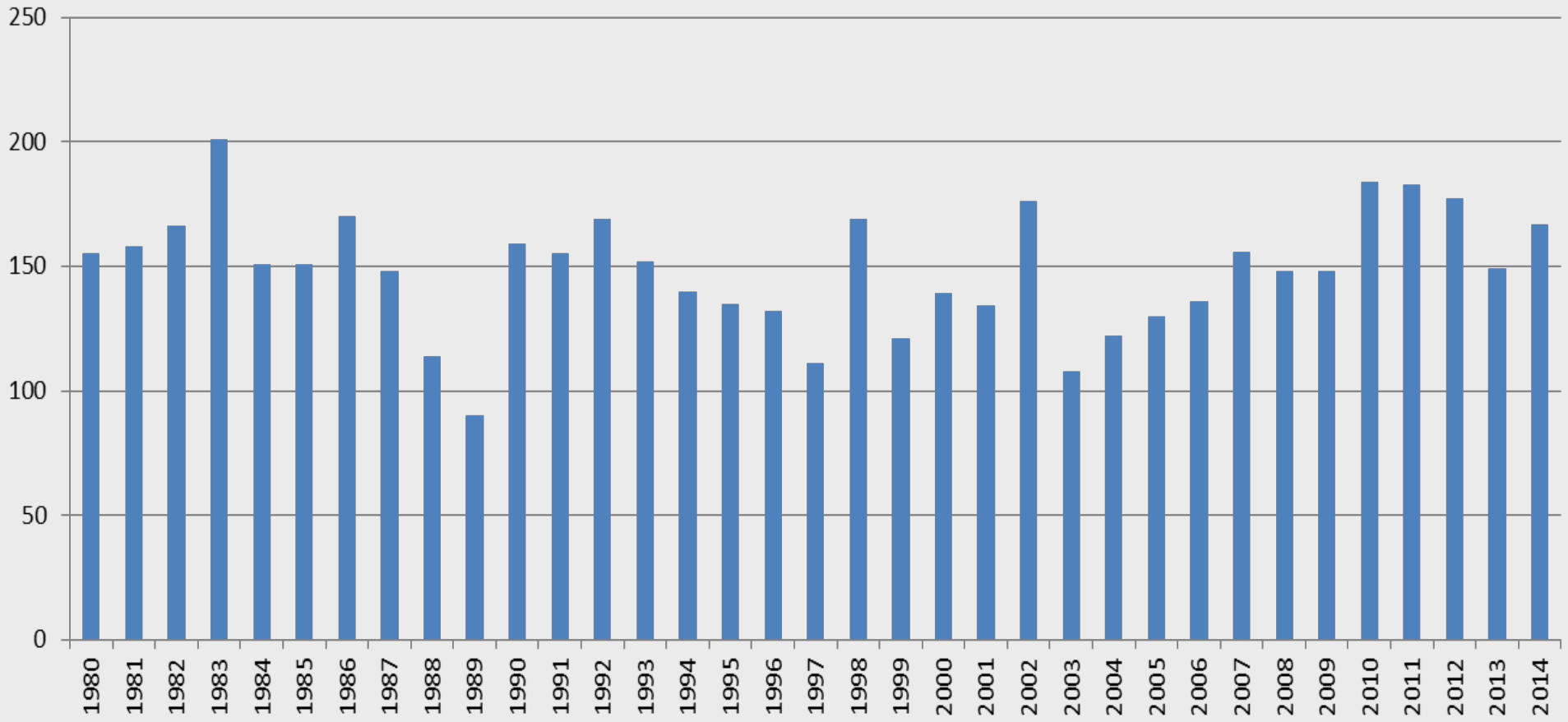

Registreringstall norsk elghund svart

1980	155
1981	158
1982	166
1983	201
1984	151
1985	151
1986	170
1987	148
1988	114
1989	90
1990	159
1991	155
1992	169
1993	152
1994	140
1995	135
1996	132
1997	111
1998	169

1999	121
2000	139
2001	134
2002	176
2003	108
2004	122
2005	130
2006	136
2007	156
2008	148
2009	148
2010	184
2011	183
2012	177
2013	149
2014	167

Gjennomsnitt 148,7 på 35 år

HD i svarthund

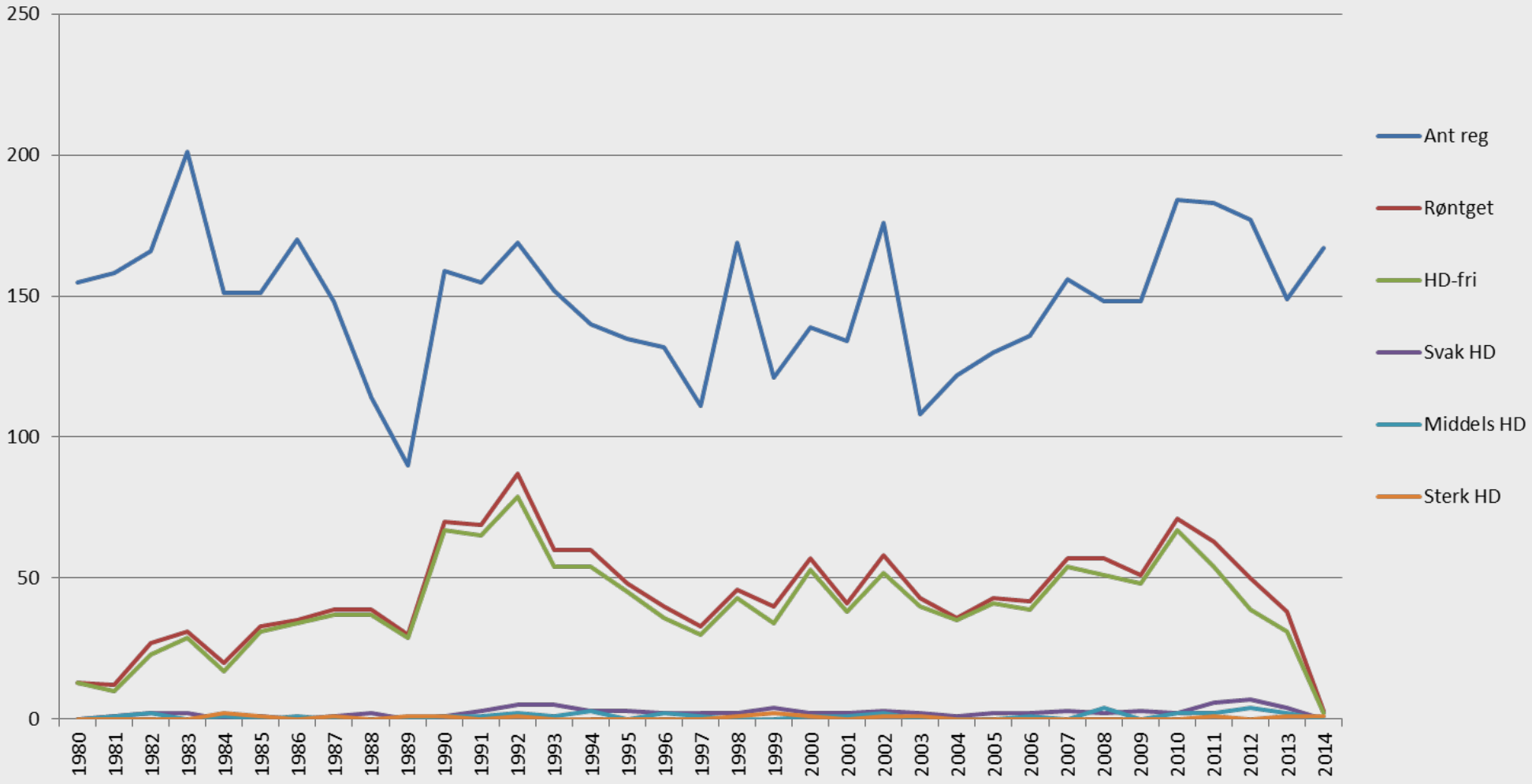

Avl, utstilt, prøvedeltakelse

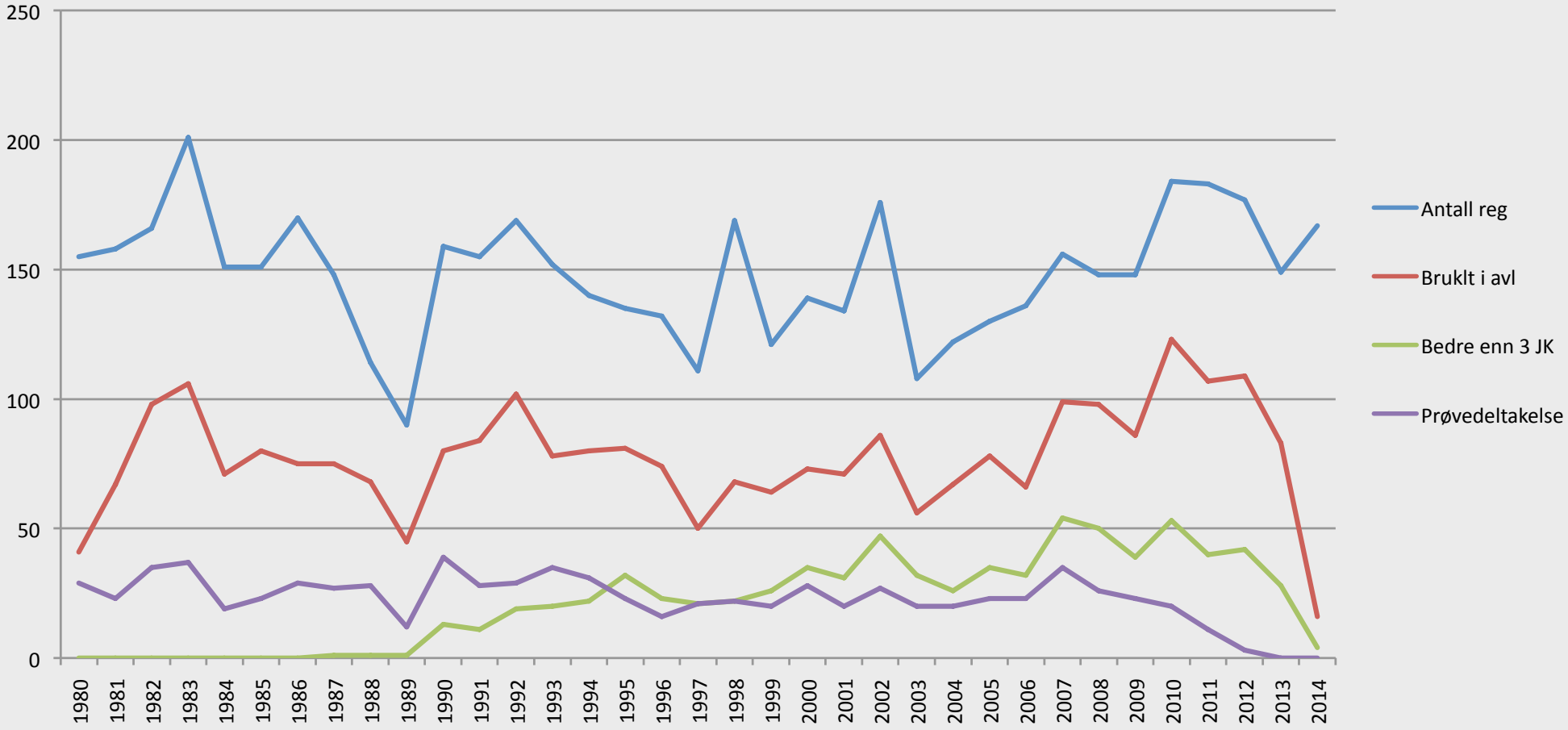

Rasestandard

1895: Standard for Sort Dyrehund.

1901: Forslag til ny standard – ikke godkjent.

1902: NKK og SKK oppnevnte en spisshundkomité – for uensartet til å godkjennes som egen rase.

1903: NDKs spesialutstilling på Tivoli i Kristiania med 16 svarte og 45 gråhunder.

1905: Nytt standardforslag og NKK anerkjente svarthunden som egen rase.

1910: Ny godkjenning av begge rasenes standarder.

1935: NKK og SKK vedtok standard for Sort Dyrehund.

1943: Mindre standardendring.

1980: Stamboken ble lukket (krav om begge foreldre registrert i NKK for registrering av valpene).

1883: Mindre standardjustering.

1987: Mindre standardjustering.

2001:Siste standardrevisjon med bakgrunn i NEKFs dommerkonferanse.

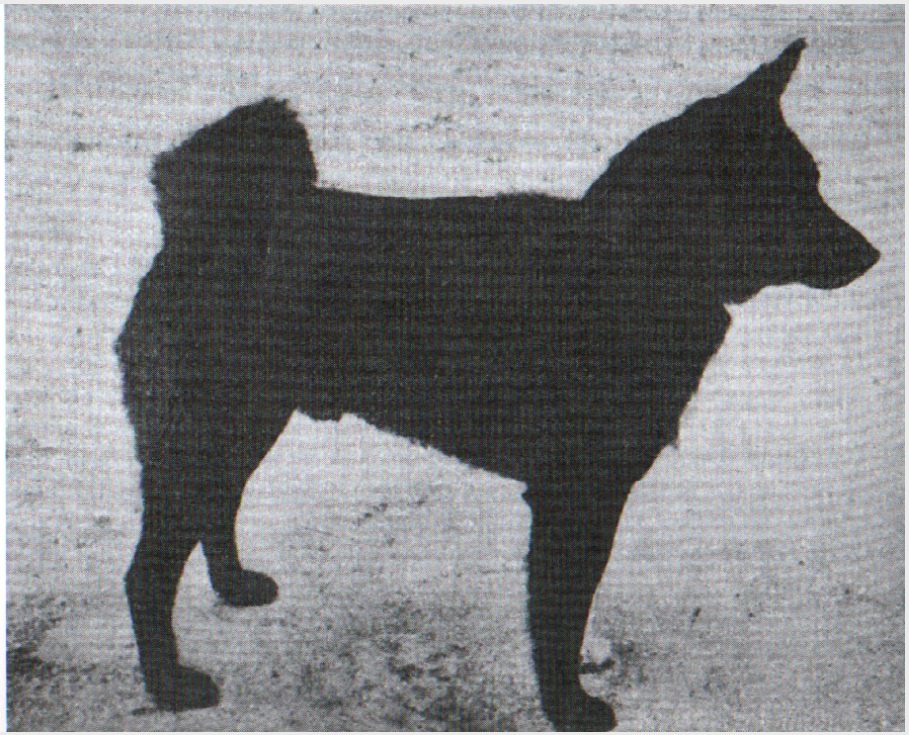

”Ankerhunden” Bjørn II (P.M. Anker)

Helhetsinntrykk

Kvadratisk – ståører - stolt reisning – spenstig - atletisk.

<u>Kommentar:</u>

Kort kropp.

Mer *lettbygget* enn NEG; lett men kraftig.

Ører virker noe høyere enn hos NEG.

<u>Problem:</u>

Noen er for slappe; mangler spenst.

Atferd

Modig, energisk og djerv!

<u>Kommentar:</u> Oftest aktive, våkne individer.

Hode

Kileformet, tørt, bredt ved ørene og med flat skalle. Tydelig stopp. Saksebitt og komplett tannsett. Øyne helst mørk brune. Ører noe høyere enn bredde ved basis, spisse i tuppen.

Kommentar:

Lett helhetsinntrykk av hodet.

Problem:

For store ører - men kan tillate større ører enn hos NEG (standarden sier ikke ”små ører”).

Hals

Middels lang.

Tørr (dvs. ikke halshud).

<u>Problem:</u> Ingen. Heller en steil front som gir inntrykk av kort hals.

Forlemmer

Tørre, ikke grove. Skråstilt skulder og svakt skråstilt overarm og mellomhånd. Små og ikke utoverdreide poter og godt samlede tær.

<u>Problem:</u>

Ingen. Noen få med framskutt skulder.

Kropp

Hale høyt ansatt, hardt opprullet midt på ryggen
Overlinjen rett fra manke til kryss
Kryss bredt og muskuløst
Bryst dypt med velvede ribben
Underlinjen noe opptrukket

Kropp

<u>Overlinje:</u> Rett fra manke til kryss.
<u>Kryss:</u> Bredt og muskuløst.
<u>Bryst:</u> Relativt dypt med velvede ribben.
<u>Underlinje:</u> Noe opptrukket.
<u>Hale:</u> Høyt ansatt, kort, tykk, tett behåret, uten fane, hardt opprullet over ryggens midtlinje.

<u>Kommentar:</u>
Den rette *overlinjen* utgjøres i tillegg av pelsen av en høyt ansatt hale. *Underlinjen* er forskjellig fra NEG (dvs. lettere/mer opptrukket). *Halen* over ryggens midtlinje (samme krav som hos NEG).

<u>Problem:</u> Slapp/ettergivende *overlinje*. Fallende *kryss* (rett kryss finnes ikke!) som gir understilte og trippende bakbensbevegelser. Lette typer har oftere hellende kryss.

Baklemmer

Moderat vinklet i kne og haser. Parallelle sett bakfra.

Muskuløse lår med god bredde.

Godt samlede poter, ikke sprikende tær.

<u>Kommentar:</u>

En kvadratisk hund er lite vinklet i kne og haser – men skal/må likevel ha en vinkel!

Bevegelser

Lette og effektive, parallelle sett for- og bakfra

<u>Problem:</u> Ofte trippende bak.

Trolig årsak: For hellende kryss – gir understilte bakben og bakbensbevegelser

Pels

Tett, stri, men glattliggende. Lengst på hals, bryst, baksiden av forben og lår og under halen. Myk underull.

<u>Kommentar:</u>

Glattliggende og dermed forskjellig fra NEG.

Pelsen er viktig for bruksegenskapene (vær, vatn og vegetasjon).

<u>Problem:</u> Ofte manglende underull.

Farge

Svart; ren og glinsende (både dekkpels og underull er svart).

<u>Kommentar:</u> Noe hvitt på bryst og poter er tillatt.

<u>Problem:</u> Matt pelsfarge.

Brun pels/gammel pels/pels i røyting/”solbrent”? – arvelig?

Hvitt på poter

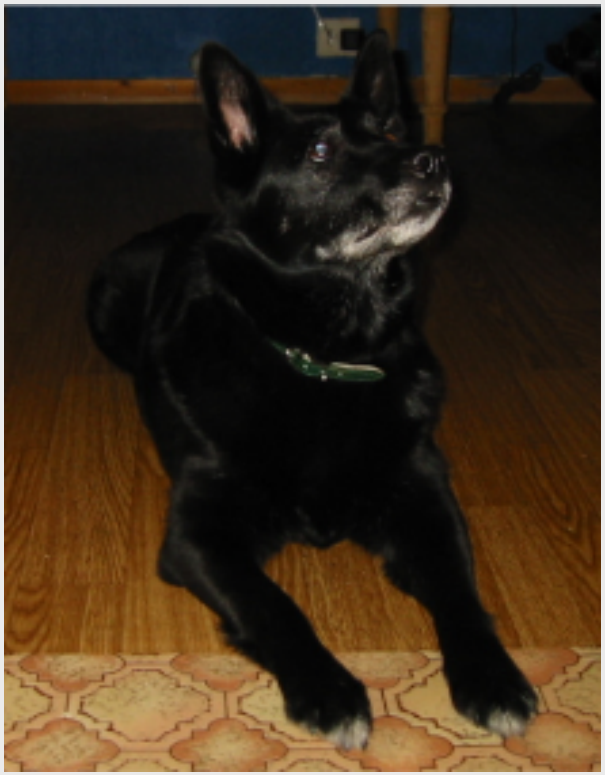

Hvitt pga alder

Størrelse

Hannhunder:

46 – 49 cm (ideal 47 cm)

Tisper:

43 – 46 cm (ideal 44 cm)

3 cm under idealhøyden/
4 cm over idealhøyden = 0 pr.

Bedømmelse av feil

FARGE:

- **Hvitt på tær, noe hvitt i brystet er tillatt.**

Det skal trekkes en premiegrad for:

- **Hvite stikkelhår på kroppen og hvitt i halen *når dette sees på avstand.***
- **Hvite sokker.**
- **Hvite tegninger over halsen synlig fra siden.**

PELS:

Manglende underull: Trekk en premiegrad.

Bedømmelse av feil

Det skal trekkes en premiegrad for:

- **Tangbitt**
- **Skjevt bitt**
- **Uregelmessig bitt**

Overbitt og underbitt = 0 premie (diskvalifiserende)

Bedømmelse av feil

<u>HALE:</u>

Stubbhale skal gi 3. premie.

<u>GEMYTT:</u>

<u>Det skal trekkes en pr. grad for:</u>

Stressete, bråkete og/eller nervøse individer.

<u>0 pr / diskvalifiserende for:</u>

Aggressive og sky individer.

Bedømmelse av feil

<u>MANKEHØYDE:</u>

<u>0 pr. (diskvalifiserende):</u>

Mer enn 3 cm under

Eller 4 cm over

idealhøyden.

NEKFs eksteriørdommerkonferanse 08.-09.02.14

Referenter: Bjørge og Frank Christiansen

Vedtak:

Norsk elghund, svart

Tillegg i standarden for NES:

Hund tildeles ikke premie dersom den har anatomiske defekter som kan påvirke dens helse eller sunnhet.

Bakgrunn/formål: Norsk elghund sort, "svart elghund", er en gammel rase utviklet fra lokale spisshundraser i grensetraktene mot Sverige. Avlen var basert på et samspill av flere faktorer med behov for en allsidig jakthund med stor jaktlyst og stor samarbeidsevne med jegeren. Rasen var tidligere benyttet på elg og bjørn og er nå spesialisert som elghund og benyttes i størst grad som bandhund.

NEKFs eksteriørdommerkonferanse 08.-09.02.14

Tas ut av standarden for NES:

•*Grove feil:* *Stubbhale.*

Endres i standarden for NES:

•*Mankehøyde:* Endres til: *Hannhunder: Idealhøyde 47 cm. Tisper: Idealhøyde 44 cm*

Forsidetegning på standarden til NES

•*Tegningen er misvisende og vil ved første anledning (når ny og bedre tegning foreligger) bli skiftet ut.*

Dommerkonferansen ber om at det tilskrives Norsk Kennel Klub om ovenstående vedtak.

Mankemål-sertifikat

Norsk elghund grå og Norsk elghund svart:

Sertifikat for mankemål for NEG og NES:

•*Det lages et skjema - "måle-sertifikat" - hvor hundens mankemål noteres og underskrives av to autoriserte eksteriørdommere for rasen.*

•Dette leveres ringsekretær før bedømmelse av hunden.

•Dommer i ringen kan selv velge å måle hunden og dermed "overprøve" mankemålet på målesertifikatet. Hundeeier benytter likevel målesertifikatet på senere utstillinger. Målesertifikat kan skrives/utstedes på utstillingen av to autoriserte eksteriørdommere for rasen.

Takk for oppmerksomheten!